

Červenec 2026

Na ose jih–západ: Předání předsednictví Rady EU z Kypru na Irsko

Irena Krcháková

Shrnutí

Kypr předává předsednictví Rady Evropské unie Irsku. EU přitom stojí před několika dlouhodobými i bezprostředními výzvami: pokračující ruskou agresí proti Ukrajině, tlakem na posílení evropské obrany, konkurenceschopností, energetickou bezpečností, migrací a v neposlední řadě jednáními o víceletém rozpočtu. Členské státy nyní musejí jasně formulovat priority a hledat politicky průchodné kompromisy. Irsko přebírá agendu, kterou Kypr během svého předsednictví posunul, ale zdaleka neuzavřel.

Hlavní body

- Kypr posunul jednání o víceletém finančním rámci EU na období 2028–2034. Návrh ukázal hluboké rozpory mezi čistými plátcí, příjemci a EP.
- Rada EU dosáhla předběžných dohod nebo vyjednávacích pozic v návratové politice, obranné připravenosti, vojenské mobility nebo při zjednodušování regulace.
- Unie otevřela první vyjednávací klastr s Ukrajinou a Moldavskem, Černá Hora uzavřela další dvě kapitoly.
- Hlavním úkolem Irska bude hledat kompromis o rozpočtu, bezpečnosti, konkurenceschopnosti, migraci a budoucím fungování rozšířené EU.

Kypr převzal předsednické křeslo v lednu 2026 s mottem „Autonomní Unie – otevřená světu“. V programu se soustředil na bezpečnost a obranu, konkurenceschopnost, energetiku, obchod, sociální soudržnost, evropské hodnoty a přípravu nového víceletého finančního rámce na období 2028–2034. Evropská politika stále silněji prosazovala otázku strategické autonomie, tedy schopnosti jednat samostatněji v oblasti obrany, technologií, energetiky, dodavatelských řetězců i vnějších vztahů.

Irsko, které přebírá vůdčí roli od 1. července 2026, na agendu svého předchůdce navazuje pod heslem „Strength with Unity“. Země svůj program postavila na třech hlavních pilířích: konkurenceschopnosti, hodnotách a bezpečnosti. Za zastřešující prioritu označuje dosažení dohody o víceletém finančním rámci na období 2028–2034, tedy o rozpočtu, který má určit finanční možnosti Unie pro další politický cyklus (Irish Presidency of the Council of the European Union, 2026). Kypr v první polovině roku připravil část vyjednávacího terénu, Irsko bude muset posunout jednání do politicky rozhodující fáze.

Předání předsednictví nepředstavuje pouze institucionální střídání dvou členských států. Jde o příležitost zhodnotit, kam se Evropská unie v první polovině roku 2026 posunula a jaké spory, priority a otevřené otázky si nese do druhé poloviny roku. Kyperské předsednictví lze předběžně hodnotit jako období, které se soustředilo především na posouvání složitých legislativních a vyjednávacích spisů. Irové budou stát před úkolem přetavit tuto práci v širší politickou shodu, zejména v oblasti rozpočtu, bezpečnosti, konkurenceschopnosti a dalšího směřování evropské integrace.

Co znamená předsednictví Rady EU

Institut předsednictví Rady Evropské unie je jedním z nejviditelnějších nástrojů, jimiž se členské státy pravidelně zapojují do řízení evropské agendy. Každý členský stát jej vykonává po dobu šesti měsíců a v této roli předsedá většině jednání Rady, připravuje program práce, nastavuje agendu a zastupuje Radu ve vztahu k dalším institucím EU.

Jeho význam spočívá zejména ve schopnosti hledat kompromisy mezi členskými státy. Země, která tuto roli vykonává, má vystupovat jako tzv. „honest broker“, tedy nestranný prostředník, který se snaží překlenout rozdílné pozice, a tak posouvá jednání k dohodě (Council of the European Union).

Většinu agendy dědí stát od předchozího předsednictví, institucí EU a dlouhodobých legislativních plánů. Jeho úspěch proto nelze měřit pouze tím, zda přinese nová témata, ale především tím, zda dokáže posunout rozpracované dokumenty, najít většinu pro kompromis a udržet kontinuitu evropského rozhodování.

Z tohoto hlediska je předání předsednictví z Kypru na Irsko důležité nejen symbolicky, ale také prakticky. Kypr v první polovině letošního roku pracoval s agendou strategické autonomie, bezpečnosti a dalších oblastí. Irsko na to navazuje s důrazem na konkurenceschopnost, hodnoty a bezpečnost.

Kypr: autonomie jako hlavní rámeček

Kypr svým heslem „Autonomní Unie – otevřená světu“ vystihoval napětí, v němž se Evropská unie v první polovině roku 2026 nacházela. Na jedné straně rostla potřeba posilovat vlastní obranné, technologické, energetické a ekonomické kapacity. Na straně druhé zůstávala EU závislá na schopnosti udržovat partnerství a obchodní vztahy se sousedními regiony. Autonomie v kyperském pojetí proto neznamenal uzavírání se před světem, ale snahu zvýšit schopnost Unie jednat odolněji v prostředí rostoucí geopolitické nejistoty.

Výrazným prvkem kyperského předsednictví byla bezpečnostní perspektiva. Program zdůrazňoval obrannou připravenost, spolupráci EU a NATO, ochranu námořních tras, kybernetickou bezpečnost, hybridní hrozby, migrační politiku i odolnost vůči krizím (Cyprus Presidency of the Council of the European Union, 2026). Tyto body odpovídaly hlubší proměně evropské debaty, v níž se bezpečnost přestala vztahovat pouze k vojenské obraně. Specifickou roli hrála i geografická a politická zkušenost země. Jako stát ve východním Středomoří kladl důraz na jižní sousedství EU, vztahy s Blízkým východem, státy Perského zálivu a širší středomořskou agendu. Kyperské priority výslovně zmiňovaly Nový pakt pro Středomoří, posílení vztahů s jižními partnery, spolupráci se strategickými spojenci i význam humanitární a rozvojové politiky.

Druhou linií uplynulého půlroku byla konkurenceschopnost. Kypr ji spojoval se zjednodušováním evropské regulace, podporou malých a středních podniků, fungováním jednotného trhu, energetickou dostupností a digitalizací. V tomto smyslu kyperské předsednictví navazovalo na širší evropskou debatu o tom, zda Unie dokáže skloubit vysoké regulační standardy, zelenou transformaci, technologickou inovaci a průmyslovou výkonnost. Zásadní místo v programu zaujímal také příprava víceletého finančního rámce na období 2028–2034. Rozpočet EU není pouze technickým vyjednáváním o objemu prostředků a jejich rozdělení, ale představuje test toho, jak chce Brusel financovat nové priority, aniž by ztratil schopnost podporovat tradiční politiky, jako jsou koheze a zemědělství. Kypr nutně musel otevřít debatu, která nyní bude pokračovat za Irska: jak sladit bezpečnost, konkurenceschopnost, podporu Ukrajiny, migraci, klimatickou adaptaci a sociální soudržnost v jednom finančním rámci.

Předsednictví v praxi: rozpočet, bezpečnost a Ukrajina

Nejviditelnějším bodem kyperského předsednictví byl nový víceletý finanční rámec EU na období 2028–2034. Země v červnu předložila vyjednávací rámec s konkrétními čísly a navrhla snížení původního návrhu Evropské komise o dvě procenta, tedy zhruba o 32,8 miliardy eur, na 1,73 bilionu eur (Cyprus Presidency of the Council of the European Union, 2026). Návrh měl sloužit jako počáteční kompromis, okamžitě ale ukázal hloubku sporu. Pro část čistých plátců byl stále příliš vysoký, zatímco Evropský parlament ho považoval za málo ambiciózní. Reuters citovala nizozemského ministra financí Eelca Heijena, podle kterého šlo pro Nizozemsko o „no-go box“, zatímco zpravodaj Evropského parlamentu Siegfried Mureşan kritizoval, že návrh vysílá signál, jako by nové evropské výzvy vyžadovaly méně, nikoli více společné akce. „Znovu opakujeme naši výzvu k mírnému navýšení rozpočtu o 10 %, aby bylo možné adekvátně financovat jak tradiční, tak nové priority,“ uvedl (Strupczewski, J., 2026). Kyperské předsednictví sice rozpočet nevyřešilo, ale dostalo debatu z obecné roviny ke konkrétním číslům, a tím připravilo půdu pro Irsko.

Druhou silnou agendou byla migrace. Rada a Evropský parlament se během kyperského předsednictví předběžně dohodly na nové návratové regulaci, která má zrychlit a zefektivnit návraty osob neoprávněně pobývajících v EU. Návratová centra ve třetích zemích, rozšíření detence a otázka ochrany před navracením do nebezpečných zemí vyvolaly kritiku lidskoprávních organizací i OSN. „Nařízení o navracení poskytne nezbytné nástroje k zefektivnění navracení, a to díky rychlejším a účinnějším postupům,“ uvedla předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová. Reuters upozornila, že reforma představuje výrazné zpřísnění evropské migrační politiky a že Francie se následně postavila proti návratovým centrům mimo EU (Ismail, A., 2026)

V oblasti obrany se Kypr soustředil na praktické posílení evropské připravenosti. Rada a Evropský parlament dosáhly předběžné dohody o zjednodušení pravidel pro obranný průmysl, veřejné zakázky, povolovací procesy a přeshraniční spolupráci. Balíček má odstranit administrativní zdržení a usnadnit investice do obranných kapacit. Rada zároveň schválila vyjednávací pozici k vojenské mobilitě: „Posílením koordinace mezi dopravním sektorem a našimi ozbrojenými silami proměňujeme ambice

v činy a zvyšujeme připravenost Evropy čelit novým výzvám," uvedl Vasilis Palmas, ministr obrany Kyperské republiky (Council of the European Union, 2026a). V obou případech Kypr reagoval na tlak členských států na rychlost a jednodušší postupy, ale zároveň musel zachovat prostor pro národní kompetence a citlivý vztah mezi EU a NATO.

Významný posun nastal také v rozšiřování EU. S Ukrajinou i Moldavskem byl otevřen první vyjednávací klastr, který zahrnuje právní stát, základní práva, fungování demokratických institucí, reformu veřejné správy a ekonomická kritéria. „Závazky, které Ukrajina dnes přijímá, jsou zároveň klíčové pro další pokrok v přístupovém procesu. Rozšíření není pro Ukrajinu pouze strategickou příležitostí, ale také strategickou investicí do silnější, bezpečnější a jednotnější Evropy," řekla náměstkyně ministra pro evropské záležitosti Kyperské republiky Marilena Raouna (Council of the European Union, 2026b). U Černé Hory se podařilo předběžně uzavřít dvě další kapitoly, takže měla uzavřeno 16 z 33 vyjednávacích kapitol.

Kyperské vedení tak lze hodnotit především jako předsednictví kompromisních textů. Jeho hlavním výsledkem nebylo uzavření jedné velké politické dohody, ale posun řady sporných spisů do další fáze. Kypr dokázal připravit konkrétní vyjednávací základ. Zároveň ale většinu největších konfliktů pouze předal dál, zejména spor o podobu budoucího rozpočtu a o rovnováhu mezi migrační kontrolou a ochranou práv.

Irsko: jednota jako pracovní metoda

Irsko postavilo program pro následujících šest měsíců na třech hlavních pilířích: konkurenceschopnosti, hodnotách a bezpečnosti. První prioritou je konkurenceschopnost. Irsko ji spojuje s posílením jednotného trhu, snižováním regulatorní zátěže, podporou inovací, lepším přístupem firem ke kapitálu, dostupnější energií a rozvojem digitální infrastruktury. Klade důraz na umělou inteligenci, kybernetickou bezpečnost, podmořské kabely a energetické sítě (Irish Presidency of the Council of the European Union, 2026). V této oblasti na jednu stranu navazuje na svého předchůdce v předsednické roli, téma ale bude muset posunout od jednotlivých kompromisů k širší debatě o tom, jak má EU znovu získat ekonomickou dynamiku.

Do hodnotové oblasti řadí Dublin podporu Ukrajiny, demokracii, rozšiřování Unie a bezpečnost dětí v digitálním prostředí. V praxi půjde zejména o to, zda EU dokáže spojit geopolitickou ambici s důvěryhodností vlastních pravidel. To bude důležité především u rozšiřování směrem k Ukrajině, Moldavsku a západnímu Balkánu, ale také v debatě o právním státu, online prostoru a ochraně demokratických institucí.

Třetím pilířem je bezpečnost. Irové zdůrazňují evropskou obrannou připravenost, vojenskou mobilitu, ochranu kritické infrastruktury a také migraci a návratovou politiku. Bezpečnost zde není pouze obranou v úzkém smyslu, ale širší schopností členských států chránit své hranice, infrastrukturu, ekonomiku, informační prostor i vnější politické zájmy.

Nejtěžším úkolem druhé poloviny roku bude rozpočet. Kyperské předsednictví položilo na stůl první konkrétní čísla, ale tím zároveň otevřelo spor mezi čistými plátcí, příjemci, Evropským parlamentem a členskými státy s odlišnými představami o budoucích prioritách EU. Irsko bude muset hledat kompromis mezi financováním tradičních politik, jako jsou zemědělství a koheze, a novými požadavky na obranu, konkurenceschopnost, pomoc Ukrajině, otázky migrace, energetiku a technologickou suverenitu. Irské předsednictví proto bude méně o formulování nové evropské agendy a více o schopnosti spojovat rozdílné zájmy. Jeho úspěch se bude měřit tím, zda dokáže přetavit rozpracované kompromisy v politicky přijatelnou dohodu.

Závěr: kontinuita, ne restart

Změna ve vedení Rady EU nepřináší proměnu evropské agendy, ale její další fázi. Kypr během svého předsednictví posunul řadu citlivých jednání – od víceletého finančního rámce přes migraci a obranu až po konkurenceschopnost a rozšiřování EU. Ve většině případů však nešlo o definitivní uzavření témat, ale o vytvoření základu pro další jednání. Irsko se ujímá role ve chvíli, kdy jsou hlavní body jasně pojmenované, ale politická dohoda o jejich provedení zůstává otevřená. Úspěch Dublinu se nebude měřit počtem nových témat, ale schopností dotáhnout ta stávající: přiblížit dohodu o rozpočtu, udržet podporu Ukrajiny, posílit evropskou obrannou a ekonomickou odolnost a zároveň zachovat soudržnost mezi členskými státy.

Předání předsednictví z Kypru na Irsko ukazuje současnou podobu EU. Unie už neřeší jednotlivé krize odděleně, ale hledá způsob, jak bezpečnost, prosperitu, hodnoty a solidaritu spojit do jedné politicky udržitelné strategie.

Zdroje

- Ismail, A. (2026). EU parliament backs law allowing offshore detention centres. Reuters. Publ.: 17. 6. 2026. <https://www.reuters.com/world/eu-parliament-backs-law-allowing-offshore-detention-centres-2026-06-17/>
- Council of the European Union. <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/presidency-council-eu/what-does-holding-the-presidency-of-the-council-of-the-eu-mean/>
- Council of the European Union, (2026a). Military Mobility: Council agrees its negotiating position. Publ.: 17. 6. 2026. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/06/17/military-mobility-council-agrees-its-negotiating-position/>
- Council of the European Union, (2026b). EU and Ukraine open first accession negotiations cluster. Publ.: 15. 6. 2026b. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/06/15/eu-and-ukraine-open-first-accession-negotiations-cluster/>
- Cyprus Presidency of the Council of the European Union, (2026). <https://cyprus-presidency.consilium.europa.eu/en/programme/priorities/>
- Irish Presidency of the Council of the European Union, (2026). <https://irish-presidency.consilium.europa.eu/en/programme/programme-of-the-irish-presidency/>
- Strupczewski, J. (2026). EU presidency proposes small cut to bloc's 2028-2034 budget to kick off negotiations. Reuters. Publ.: 11. 6. 2026. <https://www.reuters.com/business/eu-presidency-proposes-small-cut-blocs-2028-2034-budget-kick-off-negotiations-2026-06-11/>

Autor

Irena Krcháková

V minulosti se věnovala především oblasti mediálních studií a sémiotiky, nyní rozšiřuje své obzory na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v oboru historická sociologie. Zaměřuje se odborně na domácí politickou scénu, sociální a zdravotnická témata a věnuje se také obrannému průmyslu, dopravě a energetice. Má bohaté zkušenosti s mezinárodní politickou agendou, včetně evropských témat, Evropské unie, politiky Spojených států, OSN a NATO. Profesně se uplatnila jak v rozhlase, tak v České televizi. Ve volném čase se nejčastěji věnuje sportu a své dceři.

Vydavatel

INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST

Posláním Institutu je zkvalitňování českého politického a veřejného prostředí prostřednictvím profesionální a otevřené diskuse a vytvoření živé platformy, která pojmenovává zásadní problémy, vypracovává jejich analýzy a nabízí recepty pro jejich řešení formou spolupráce expertů a politiků, mezinárodních konferencí, seminářů, veřejných diskuzí, politických a společenských analýz dostupných celé české společnosti. Jsme přesvědčeni, že otevřená odborná diskuse a poznání podstaty a příčin jednotlivých problémů jsou nutným předpokladem jakéhokoli úspěšného řešení problémů současné společnosti.

Martinská 2, 110 00 Praha 1

+420 602 502 674

www.politikaspolecnost.cz

office@politikaspolecnost.cz